

DETALJHANDELNS KONJUNKTURRAPPORT

Detta är en kortversion av rapporten. För tillgång till hela rapporten, kontakta HUI.

Vi hjälper dig!

Handeln är en bransch som genomgår stora förändringar. Den ökande e-handeln, introduktionen av q-commerce, och hållbarhetsfrågan är fenomen som påverkar befintliga aktörer och som öppnat för helt nya möjligheter i och omkring handelssektorn. Med grund i HUI:s kunskap om branschutvecklingen och med ett helhetsperspektiv kring konsumtionslandskapet stöttar vi företag i och omkring handeln i deras utveckling.

Strategi och rådgivning inom retailområdet

Vi hjälper er att förstå marknaden och konsumenterna, klargöra målsättningar och positionera er strategiskt inför framtiden. Vi erbjuder bland annat stöd i strategiprocesser, hållbarhetspositionering, omnikanalstrategi, konceptutveckling, etableringsstrategi och sortimentsanalys.

Kontakt: Andreas Svensson
070 - 510 77 37
andreas.svensson@hui.se

Samhällsekonomi

Vi hjälper er att nå ut och orientera er i samhället. Vi har konsultverksamhet och nationalekonomisk forskning under samma tak och skapar förutsättningar för att förstå och påverka politiska beslut, påvisa samhällsansvar och identifiera hur makrotrender påverkar verksamheten.

Kontakt: Felix Åberg
072-538 86 15
felix.aberg@hui.se

Platsutveckling

Vi hjälper er att bedöma en plats läge, marknad och konkurrens. Vi hjälper fastighetsägare och detaljister att identifiera möjligheter, undvika felinvesteringar och att hitta rätt position för att skapa ett framgångsrikt område. Vi hjälper också städer och kommuner med bland annat handelsutredningar för att skapa en hållbar handelsstruktur och en attraktiv plats.

Kontakt: Michael Cronholm
072-735 72 81
michael.cronhom@hui.se

HUI vet hur konsumtionslandskapet ser ut just nu, men också vad människor vill ha framöver

Vi kombinerar en grundläggande förståelse för handel och samhälle på makronivå med en stabil bas i statistik och data.

Till det adderar vi konsumentförståelse; vi levererar skarpa insikter kring hur konsumenter tänker och hur de beter sig.

HUI hjälper företag och organisationer framåt

Med utgångspunkt i omvärldens utveckling och våra kunders affär stöttar vi dem i att ta rätt beslut här och nu såväl som att positionera sig inför framtiden.

Det kan röra sig om större studier som omfattar olika discipliner såväl som specifika insatser kring kunskapsinhämtning, beslutsunderlag eller strategiutveckling

Sammanfattning

Innehållsförteckning

- 4. **Sammanfattning** – Successivt kallare vindar i motståndskraftig handel
- 6. **Handeln i Sverige** – Prisdriven tillväxt och bortprioriterad konsumtion
- 14. **Hushållens köpkraft** – Urgröpta plånböcker till följd av ökade levnadskostnader
- 19. **Tema: Riksdagsvalets detaljhandelskonsekvenser**– Löften till konsumenter och företag
- 24. **Detaljhandeln i Norden och Europa** – Krig, hetta, inflation och energikris löper parallellt
- 28. **Utvecklingen i Sverige** – Räntehöjningar och stigande priser – toppen är inte nådd
- 32. **Utvecklingen i omvärlden** – Blickarna vända mot USA:s konjunkturläge

Kontakt

Joakim Wirén

Tel: 0701 47 66 56

joakim.wiren@hui.se

Sammanfattning

Successivt kallare vindar i motståndskraftig handel

Prisökningar driver nu försäljningsutvecklingen i detaljhandeln. Oavsett om kostnaden härleds till insatsvaran eller till produktionsledet så faller hushållens köpkraft på bred front. Effekterna av detta har långt ifrån visat sig fullt ut ännu.

Det minskade konsumtionsutrymmet bryter uppgången för flera av pandemins framgångsbranscher. För Kapitalintensiva branscher som bygg-, järn- och färghandeln tillika hemelektronikhandeln sänks prognosen, framförallt för 2023.

För hushållens del kommer det minskade konsumtionsutrymmet successivt att bli en realitet i slutet av månaden. Det största orosmolnet för hushållen i kronor räknat är en ökad boendekostnad när räntan och andra avgifter stiger.

Hushållens syn på den egna ekonomin är på historiskt låga nivåer. Sänkta reallöner slår bredare och mot fler än vad varsel har gjort vid tidigare konjunktursvängningar. Både arbetslösheten och inflationen förväntas stiga under nästa år, vilket är en oroande kombination.

Detaljhandeln är motståndskraftig i oroliga tider. Försäljningstillväxten har varit positiv i över 25 år och prognosen för i år och nästa år pekar på att trenden fortsätter, fast helt prisdriven.

Hur vinterns elförsörjning i Europa ska gå till har inte tappat aktualitet på agendan. För svenska företag riskerar ytterligare produktionskostnader att driva på inflationen under hösten.

Joakim Wirén
Analytiker, HUI

Tre saker att följa närmare under kommande kvartal

Konsumtionsbeteendet

Hushållens inkösprioriteringar förändras när deras ekonomiska resurser minskar. Att ha koll på hur relevanta kundgrupper agerar i en nedåtgående ekonomi blir viktigt framöver.

Bostadsförsäljningarna

Antalet bostadsannonser är rekordhøgt, men frågan är om affärerna går i lås. En lägre aktivitet på bostadsmarknaden påverkar utvecklingen i flera detaljhandelsbranscher negativt.

Elpriserna

Elpriserna kommer att driva den underliggande inflationen framöver och därmed bromsa den prisnedgång som skulle ha skett till följd av lägre råvarukostnader.

Sammanfattning

Prenumerera för att låsa upp

Förändring
på kort

Förändring
på lång

- Högre aktivitet än normalt
- Normal aktivitet
- Lägre aktivitet än normalt

Kort sikt visar på trenden under de senaste tre månaderna. Lång sikt visar nuvarande nivå i relation till ett historiskt snitt.

Handeln i Sverige

Prisdriven tillväxt och bortprioriterad konsumtion

Negativ volymtillväxt i detaljhandeln väntas under de kommande två åren

- **Detaljhandelns försäljning ökade med 5,0 procent under det andra kvartalet 2022.** Högst tillväxt under perioden uppmättes i april då detaljhandeln växte med 6,6 procent. Totalt omsattes 242 miljarder kronor i detaljhandeln under kvartalet. Livsmedelshandeln stod för nästan 70 procent av tillväxten i branschen.
- **Priserna ökar och det blir dyrare att leva med samma standard som tidigare.** Priserna har ökat under en längre tid inom många olika branscher, även utanför detaljhandeln. SCBs levnadskostnadsindex visar att det blev 7,4 procent dyrare att leva under det andra kvartalet 2022 jämfört med samma period 2021. Konsumenterna får därför mindre pengar kvar i plånboken och behöver i större utsträckning än tidigare se över sina utgifter, vilket kommer att bli kännbart i vissa detaljhandelsbranscher.
- **Prognosen för detaljhandelns utveckling 2022 sänks från 5,0 till 4,5 procent i löpande priser och från 0,5 till -2,5 procent i fasta priser.** Prishöjningar väntas inom flertalet delbranscher och därtill stigande elpriser som påverkar såväl konsumenternas privatekonomi företagens produktionskostnader och marginaler under hösten. Tillväxten i detaljhandeln väntas fullt ut drivas av prisökningar.
- **Prognosen för 2023 höjs från 2,0 till 3,0 procent i löpande priser och sänks från -0,5 till -1,0 procent i fasta priser.** 2023 väntas det bli dyrare för detaljisterna att driva fysiska butiker, vilket leder till fortsatta prisökningar även inom de delbranscher där priserna hittills har varit relativt stabila. Detta kommer tillsammans med högre räntor att driva ner konsumtionen sett till volym, men fortsatt positiv i värde.

-2,5%

prognostiseras
detaljhandeln
minska med
under 2022 mätt
i fasta priser

DIAGRAM 1. DETALJHANDELNS FÖRSÄLJNINGSTILLVÄXT

Detaljhandelns försäljning, procentuell förändring jämfört med samma månad föregående år, löpande priser

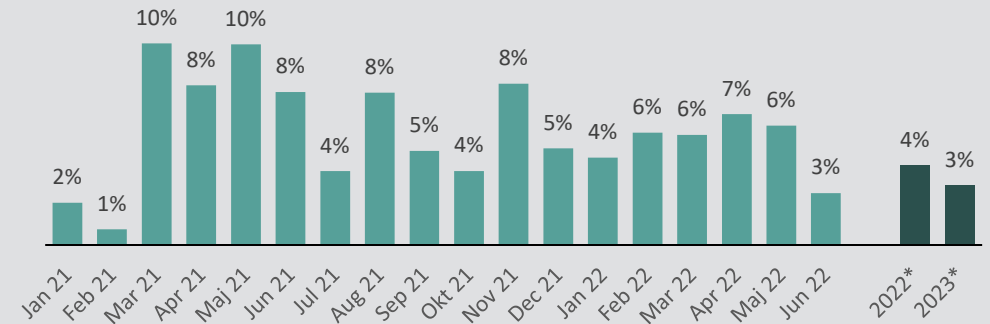
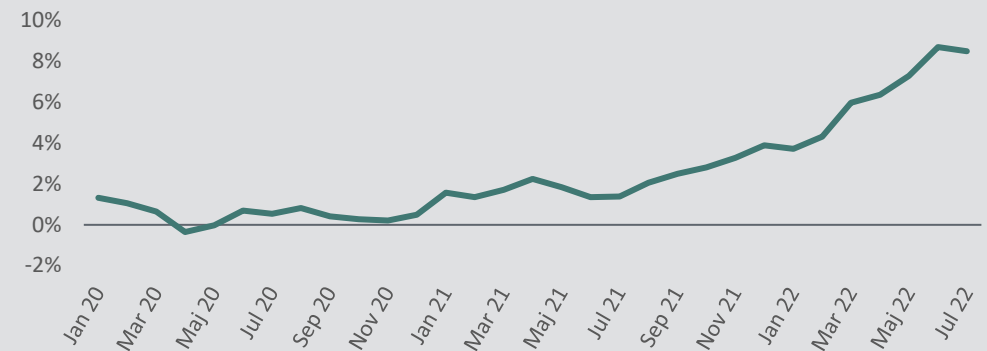

DIAGRAM 2. LEVNADSPRISINDEX ÖKADE UNDER DET ANDRA KVARTALET

Levnadspisindex, procentuell förändring jämfört med samma månad föregående år

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se, HUI prognoser, SCB KPI

Prisökningar väntas stå för hela tillväxten i dagligvaruhandeln 2022

DIAGRAM 3. PRISDRIVEN TILLVÄXT I DAGLIGVARUHANDELN

Dagligvaruhandelns försäljning, procentuell förändring jämfört med samma

Prenumerera för att läsa upp

Enklingen tror en stark andel årets första kvartal för att sedan mattas av mot slutet av året.

livsmedelspriserna öka med under helåret 2022

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se, SCB KPI, HUI prognos 2022 och 2023

Negativ volymtillväxt i sällanköpsvaruhandeln väntas

DIAGRAM 5. MODEHANDELN DREV UTVECKLINGEN I
SÄLLANKÖPSVARUHANDELN UNDER DET ANDRA KVARTALET 2022

Sällanköpsvaruhandelns försäljning i miljard svenska kronor

Prenumerera för att låsa upp

inatt i fasta priser

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se

Kläd- och skohandeln går mot strömmen

DIAGRAM 6. FORTSATT HÖG TILLVÄXT I KLÄDHANDELN

Prenumerera för att låsa upp

viss del är mättat.

Klädhandel Skohandel Sport- och fritidshandel

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se

Högre räntor och en lugnare bostadsmarknad missgynnar hembranscherna

DIAGRAM 7. NEGATIV TILLVÄXT I BYGG-, JÄRN- OCH FÄRGHANDELN
Procentuell förändring jämfört med samma period

Prenumerera för att låsa upp

utsträckning och konsumenterna väntas därför avvaka med investeringar i sina hem, oavsett om de nyligen flyttat eller inte.

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se

Hemelektronik prioriteras ned när konsumenterna får mindre kvar i plånboken

DIAGRAM 8. STORT FÖRSÄLJNINGSTAPP FÖR HEMELEKTRONIKHANDELN UNDER ANDRA KVARTALET 2022

Procentuell försäljning jämfört med samma period

Prenumerera för att läsa upp

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se

Prognoser för detaljhandeln

TABELL 2. PROGNOSE R FÖR DETALJHANDELN

Bransch	Utfall 2021		Prognos 2022		Prognos 2023	
	Mdkr	Löpande priser	Fasta priser	Löpande priser	Fasta priser	
Dagligvaruhandel (exklusive Systembolaget)	Prenumerera för att låsa upp					
Sällanköpsvaruhandel						
Byggvaruhandel						
Elektronik och vitvaruhandel						
Kläd- och skohandel						
Möbler och heminredningshandel						
Sport- och fritidshandel						
Total detaljhandel (exklusive Systembolaget)						

Prognoserna avser tillväxt i procent gentemot föregående år för samtliga försäljningskanaler.

*Utfallen avser siffror enligt *Detaljhandelns försäljning* från Handelsfakta.se. Detta mått fångar till skillnad från SCB:s Detaljhandelsindex (DHI) inte bara försäljningen för fysiska aktörer utan även för e-handelsaktörer. HUI:s prognoser gäller för både butiksledet och e-handeln, med *Detaljhandelns försäljning* som jämförelseindex. Indexet publiceras med ett kvartals eftersläpning, varför DHI – vars preliminära utfall publiceras med en månads eftersläpning – huvudsakligen refereras till i branschanalyserna, för att möjliggöra en övergripande analys av de senaste månadernas utveckling.

Källa: Detaljhandelns försäljning, Handelsfakta.se (utfall 2021), prognoser från HUI

Hushållens köpkraft

Urgröpta plånböcker till följd av ökade levnadskostnader

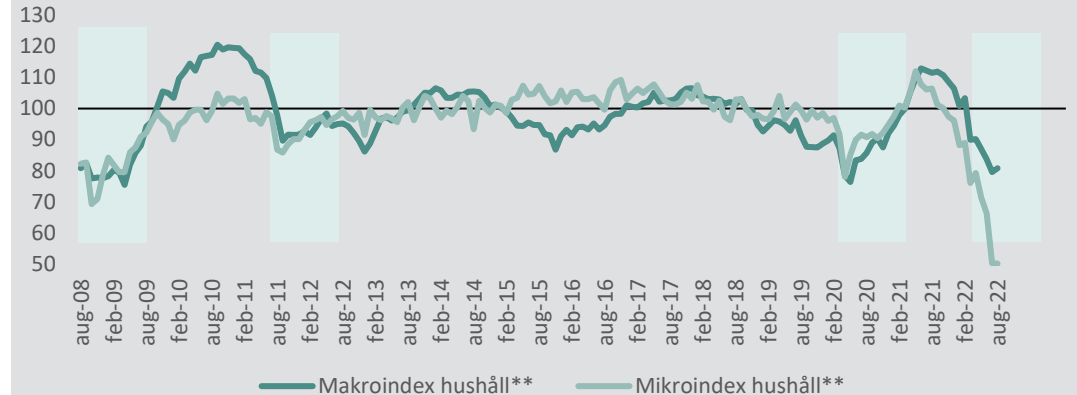
Pessimistiska hushåll håller hårt i pengarna

- **Dystra hushåll ser mörka orosmoln på den ekonomiska himlen.** I ljuset av säkerhetspolitiska oroligheter i omvärlden, stora prisuppgångar på bred front och ett nytt ränteklimat är hushållen nedstämda när de bedömer såväl den svenska som den egna ekonomiska framtiden. Under ett drygt års tid har osäkerheten bland hushållen spritt sig och de upplever i allt större utsträckning tvivel kring sin ekonomiska sits. Enligt Konjunkturinstitutet steg förvisso hushållens konfidensindikator mellan juli och augusti, men endast med blygsamma 0,2 enheter och från den historiska bottennoteringen 56,1 till 56,3. Över tid är det noterbart att bottennivåerna för hushållens konfidensindikator korrelerar väl med kristider. Senast hushållen uppvisade en sådan pessimism som i dagsläget var i anknytning till den globala finanskrisen 2008.
- **Hushållens sparande på bankkonton är rekordhøgt – men förväntningarna på det framtida sparandet sjunker.** Oroligheterna som återspeglas i hushållens konfidensindikator går att tolka på flera sätt och avspeglas även i hur hushållen väljer att allokera sina pengar. Under de senaste åren av pandemi har andelen hushåll som ansett det nödvändigt att spara varit högre än normalt, men Konjunkturinstitutets undersökning indikerar att många hushåll bedömer det mindre troligt att de kommer att ha möjlighet att avsätta pengar för sparande under de kommande tolv månaderna. Enligt Finansinspektionens och SCB:s Sparbarometer uppgick däremot hushållens nettoinsättningar på bankkonton till 97 miljarder kronor under årets andra kvartal, vilket är en rekordhøg siffra. Under samma period nådde det finansiella sparandet, mellanskillnaden mellan nysparande och skulder, 161 miljarder kronor och var därmed det näst högsta sparandet som någonsin registrerats.
- **Svenskarnas finansiella nettoförmögenhet sjunker.** Trots det höga finansiella nettosparandet minskade hushållens nettoförmögenhet totalt sett med 10 procent under det andra kvartalet, till följd av ett sjunkande marknadsvärde på bostadsrätter och en nedåtgående börsmarknad.

hui.

DIAGRAM 9. HUSHÅLLENS SYN PÅ DEN EGNA OCH STATENS EKONOMI AUG 2008 - AUG 2022. KRISTIDER ILLUSTRERAS MED FÄRGMARKERING

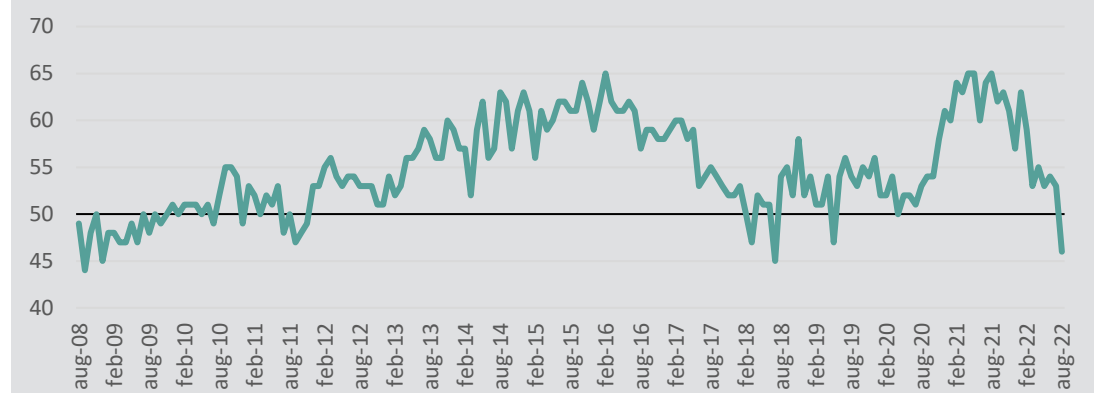
Index medelvärde = 100

Källa: Konjunkturinstitutet

DIAGRAM 10. HUSHÅLLENS FÖRVÄNTNINGAR PÅ EGET SPARANDE PÅ 12 MÅNADERS SIKT (TROLIGT - INTE TROLIGT), AUG 2008 - AUG 2022

Index medelvärde = 50

Källa: Konjunkturinstitutet

*Mätt i säsongrensade tal, kalenderkorrigerat och fastprisberäknat.

**Makroindex hushåll avser hushållens syn på den svenska ekonomin. Mikroindex hushåll avser hushållens syn på den egna ekonomin.

Fortsatt negativ reallöneutveckling gröper ur konsumenternas plånböcker

DIAGRAM 11. REALLÖNENS UTVECKLING FRÅN JUNI 1998 TILL JUNI 2022
Procentuell utveckling för KPIF, nominallön samt reallön KPIF

Prenumerera för att läsa upp

Breda kostnadsökningar tvingar hushållen till att skära ned konsumtionen

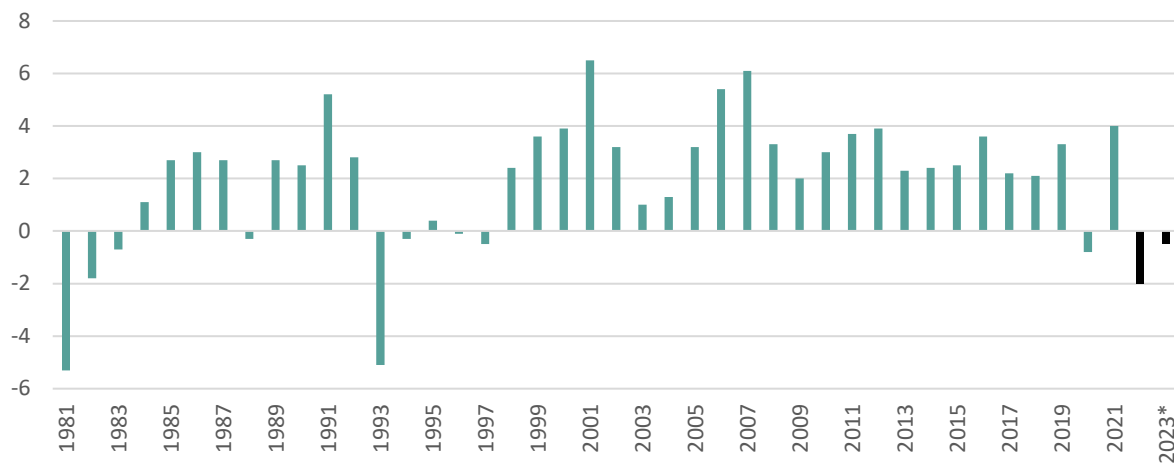
DIAGRAM 12. KRAFTIG REDUCERING AV KVAR-ATT-LEVA-PÅ-KALKYLEN FÖR VISSA HUSHÅLL*

Kostnads kalkyl för två exempelhushåll om ett år sett till boende, transport och

Prenumerera för att låsa upp

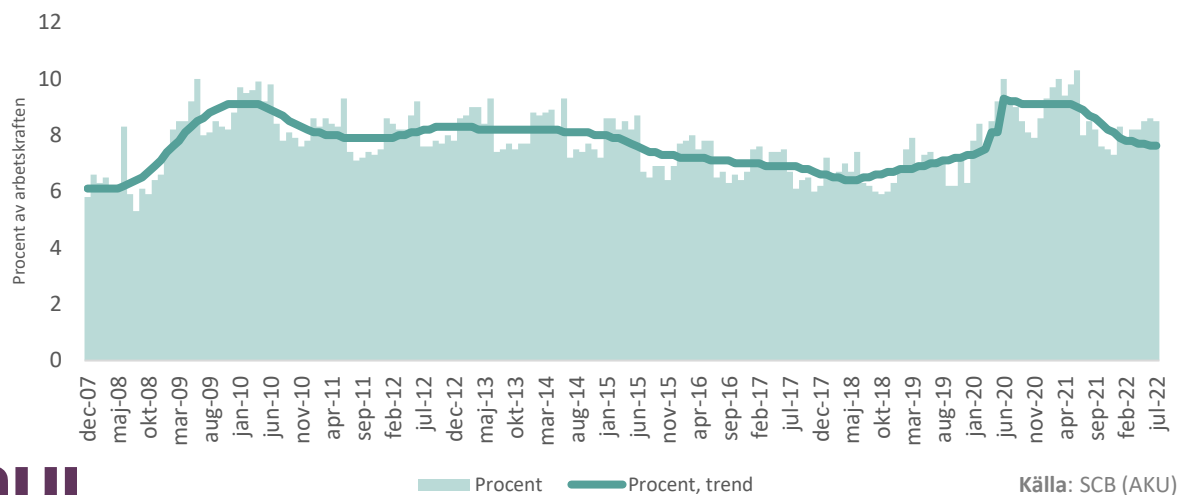
Faktorer som påverkar hushållens köpkraft

DIAGRAM 13. UTVECKLING I REAL DISPONIBEL INKOMST, 1981-2023

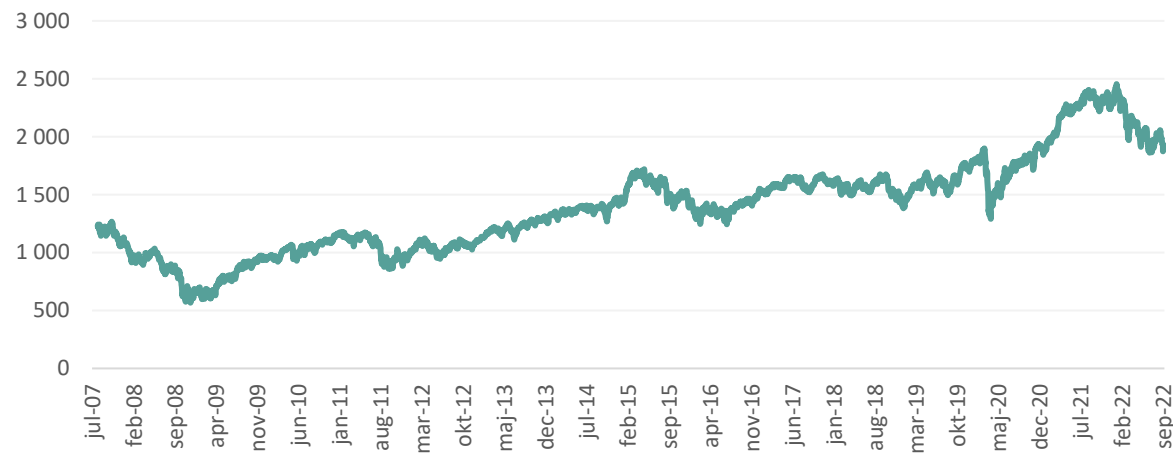
Källa: SCB och HUI (*=prognos)

DIAGRAM 15. ARBETSLÖSHET* PER MÅNAD, 2007-2022

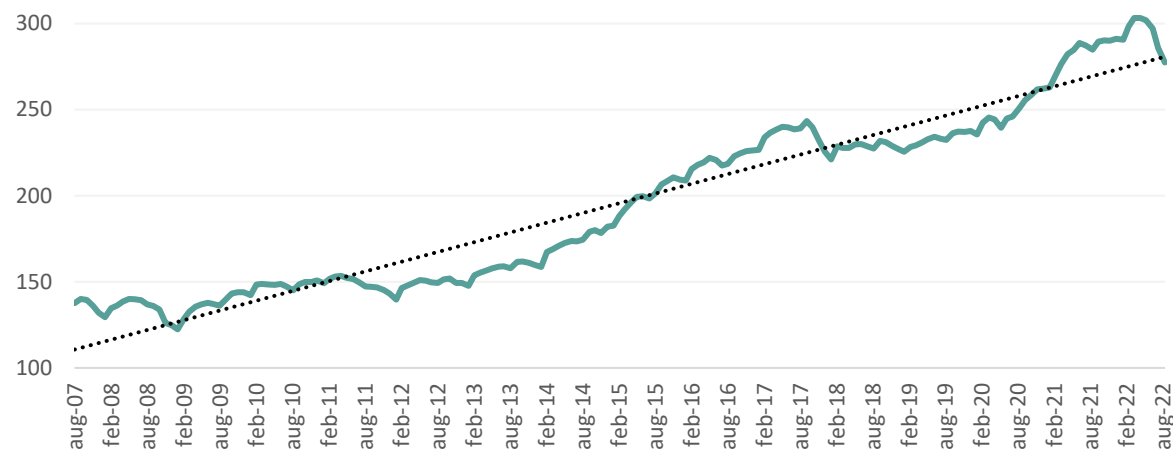
Källa: SCB (AKU)

DIAGRAM 14. UTVECKLING FÖR OMX30 STOCKHOLM BÖRSINDEX, 2007-2022

Källa: Nasdaq

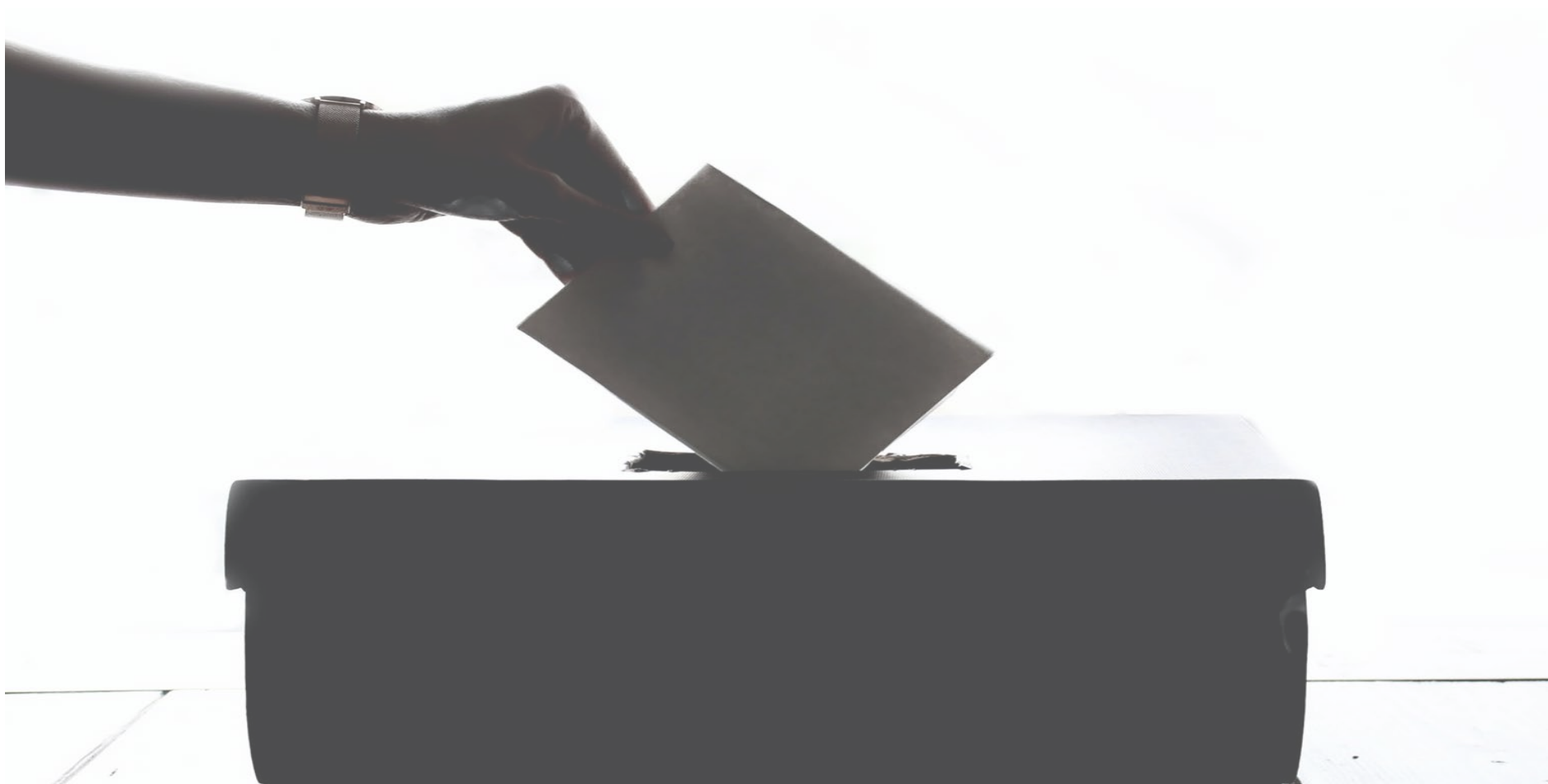
DIAGRAM 16. UTVECKLING BOSTADSPRISER (HOXSWE), INDEX OCH TREND, 2007-2022

Källa: Valueguard HOX 18

Tema: Riksdagsvalets detaljhandelskonsekvenser

Löften till konsumenter och företag

Bettingmarknaderna ger inga entydiga svar om utfallet i riksdagsvalet

- **Magdalena Andersson är enligt bettingmarknaderna favorittippad till statsministerposten efter riksdagsvalet den 11:e september.** Andersson har enligt opinionsundersökningarna ett klart starkare förtroende bland väljarna än sin rival Ulf Kristersson. Enligt DN/Ipsos mätning från slutet av augusti uppgav 55 procent av väljarna att de har förtroende för Magdalena Andersson, medan 32 procent uppgav att de har förtroende för Ulf Kristersson.
- **Enligt bettingmarknaderna är dock den mest sannolika regeringskonstellationen en högerregering: Moderaterna i samverkan med Kristdemokraterna.** Ett spel på denna regeringskonstellation gav i slutet av augusti i snitt 4,3 gånger pengarna, jämfört med den näst mest sannolika regeringen – en renodlad S-regering – som gav 4,5 gånger pengarna.
- **Olika regeringsalternativ kan medföra olika utfall för detaljhandeln.** För att ge en uppfattning om olika vallöftens påverkan på detaljhandeln innehåller detta kapitel en översikt av politiska förslag som har cirkulerat under valrörelsen. För att minska komplexiteten begränsar sig analysen främst till påverkanseffekter av löften från Socialdemokraterna respektive Moderaterna, det vill säga från de partier som förväntas leda respektive regeringsalternativ. Listan på reformer är inte heltäckande. Utöver de förslag som nämns har många andra vallöften givits som är av mer kvalitativ natur och i vissa fall svåra att kvantifiera i pengar.
- **Beräkningarna av förslagets effekt på detaljhandeln som redovisas på nästkommande sidor avser kortsiktiga stimulanseffekter** – nettoeffekter av reformerna (med hänsyn tagen till finansieringsåtgärder) respektive dynamiska effekter från beteendeförändringar till följd av förslagen beaktas inte.

DIAGRAM 17. BETTINGMARKNADEN OCH RIKSDAGSVALET

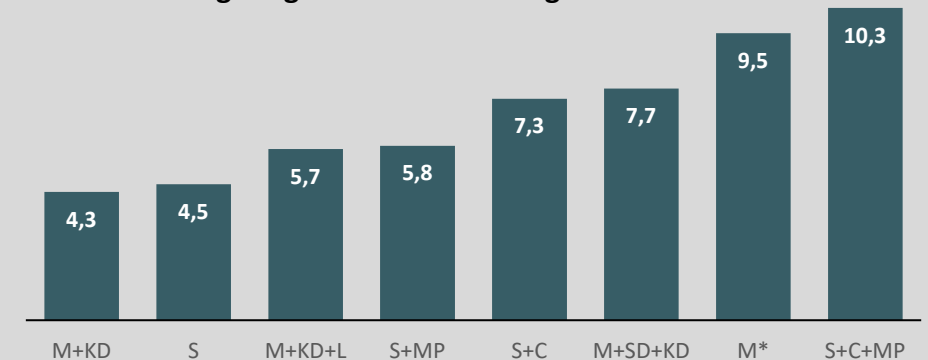
Medelodds för olika statsministerkandidater 30:e augusti

Källa: Betsson, Betway, Unibet

DIAGRAM 18. BETTINGMARKNADEN OCH RIKSDAGSVALET

Medelodds för regeringsalternativ 30:e augusti

Källa: Betsson, Betway, Unibet

Ekonomisk politik som riktar sig till konsumenter och arbetsmarknaden

DIAGRAM 19 OCH 20. PLÅNBOKSREFORMER FRÅN DE STATSÄRANDE PARTIERNA
Vallöften från S och M samt beräknad stimulanseffekt på detaljhandeln

Prenumerera för att låsa upp

Kan elräkningar avgöra riksdagsvalet?

DIAGRAM 21. PROGNOSEN FÖR DEN SVENSKA EFFEKTBALANSEN
Förväntad elproduktion minus förväntad elkonsument, i MWh/h

Prenumerera för att låsa upp

Svårnavigerat för företagen – inflation och kortsiktiga åtgärder dominerar debatten

TABELL 3. VALLÖFTEN HELT ELLER DELVIS RIKTADE TILL FÖRETAG
Reformförslag och parti/er bakom förslaget

Prenumerera för att låsa upp

Detaljhandeln i Norden och Europa

Krig, hetta, inflation och energikris löper parallellt

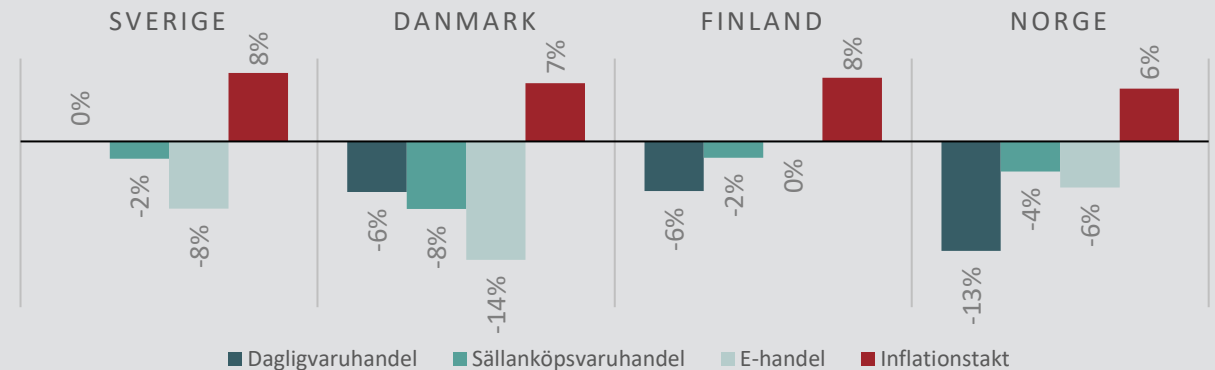

Ett nedåtgående andra kvartal för nordisk detaljhandel

- **Den höga inflationstakten märks av i den nordiska detaljhandeln.** Det är främst höjda mat- och energipriser som driver inflationen, vilket leder till mindre pengar i plånboken för de nordiska konsumenterna och till en negativ utveckling i jämförelse med förra året. Energifrågan kommer att bli ännu mer aktuell under kommande höst- och vintermånader när efterfrågan ökar i hela Europa. Att mer av lönen går till drivmedel och elräkningar kommer att påverka den nordiska detaljhandels utveckling negativt.
- **E-handeln i Norden har fått sig en rejäl törn,** bland annat eftersom den gick på högvarv under 2021 och slog rekord på rekord. De höga energipriserna och därmed ökade fraktpriserna gör även e-handeln dyrare. I Sverige har köpbeloppen minskat mer än antalet e-konsumenter, så även om e-handelsvanorna kvarstår sedan förra året är det främst inflationen som påverkar utvecklingen.
- **Gränshandeln kan vara något av en räddning för den svenska dagligvaruhandeln.** Jämförelsevis har dagligvaruhandeln i Sverige klarat sig bra under andra kvartalet och gränshandeln bidrog definitivt. När samtliga nordiska grannar upplever en kraftig prisinflation samtidigt som deras valutor står sig starka gentemot den svenska kronan blir svenska varor mer attraktiva. När de nordiska priserna skjuter i höjden kan den svenska gränshandeln fortsatt förväntas öka.

DIAGRAM 23. DETALJHANDELNS UTVECKLING I NORDEN OCH EURO-OMRÅDET

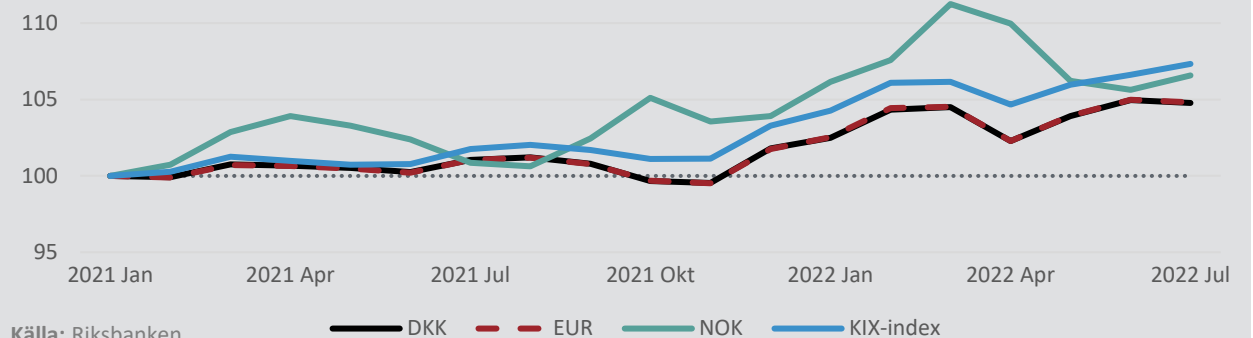
Utvecklingen i detaljhandeln, fasta priser, kalender- och säsongskorrigerat, och inflationstakten Q2 2022 jämfört med motsvarande period föregående år.

Källa: Eurostat. Siffrorna i denna graf är Eurostats detaljhandelsutveckling mätt i fasta priser, varför dessa kan skilja sig från statistiken *Detaljhandelns Försäljning*.

DIAGRAM 24. VALUTAKURSINDEX MÅNADSGENOMSNIITT

Valutautvecklingen gentemot den svenska kronan (januari 2021 = 100)

Källa: Riksbanken

Fortsatt ökande priser i Europa

Prenumerera för att låsa upp

Källa: Eurostat

Heatflation sommaren 2022

Prenumerera för att låsa upp

Utvecklingen i Sverige

Räntehöjningar och stigande priser – toppen är inte nådd

Försämrade utsikter sänker prognosen

TABELL 4. DEN SVENSKA FÖRSÖRJNINGSBALANSEN 2021-2023

Prenumerera för att låsa upp

Källa: SCB, * = HUI prognos. Absoluta tal avser mdkr, fasta priser, referensår 2021. Tidigare prognoser inom parentes.

Stor skillnad i utlåning mellan företag och hushåll

- Inflationen har inte legat under Riksbankens mål om 2 procent sedan i juli 2021. **HUIs prognos är att årstakten för KPI uppgår till 7,5 procent 2022 och 4,0 procent 2023.**
- Under det senaste året har tillväxttakten för utlåning till företag fortsatt öka efter en period av svag utveckling.** Den noterade tillväxttakten om 14,5 procent i juli i år var den högst uppmätta sedan i april 2008. En stor osäkerhet inför investeringar har byggts upp under pandemin, vilket nu har lett till "post-corona"-effekter. Företagen har välfyllda orderböcker och tonläget är fortsatt optimistiskt.
- Enligt Finansinspektionen hade fler bolånetagare både högre skuldkvot och högre belåningsgrad under 2021 än under tidigare perioder. **Högre inflation och stigande räntor leder till att bolånetagarnas marginaler minskar.** Därmed minskar konsumtionsutrymmet samtidigt som bolånetagarnas återbetalningsförmåga försämras*.
- För första gången sedan i juni 2019 finns en ihållande svag nedgång i hushållens belåning.** Trots det visar tillväxttakten en mycket jämnare utveckling för hushåll än för företag. Detta speglar industrins optimistiska framtidstro jämfört med hushållens pessimistiska.

DIAGRAM 29. TILLVÄXTTAKTEN FÖR UTLÅNING 2018-2022

Avser utlåning från monetära finansinstitut (MFI) i %

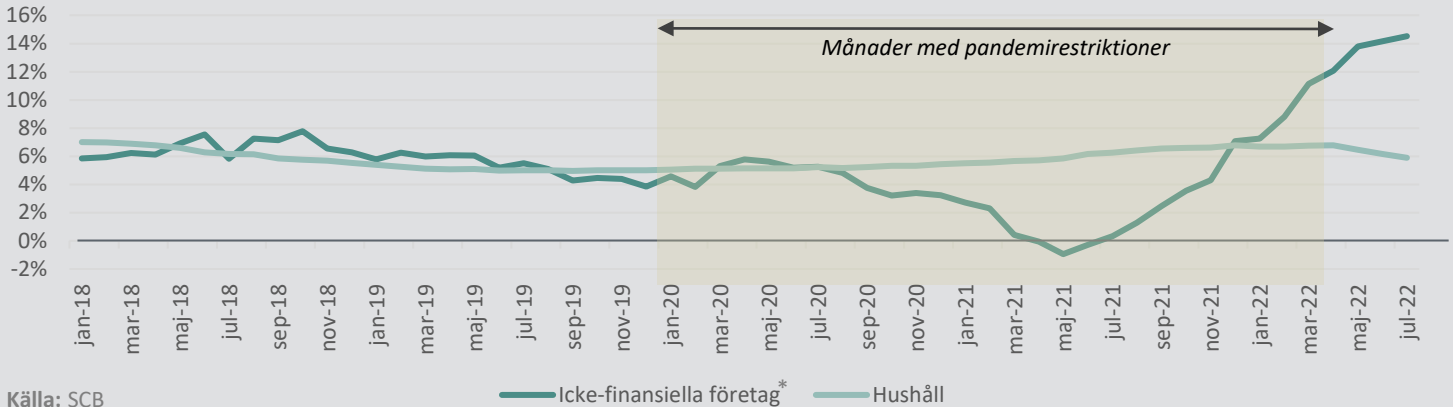
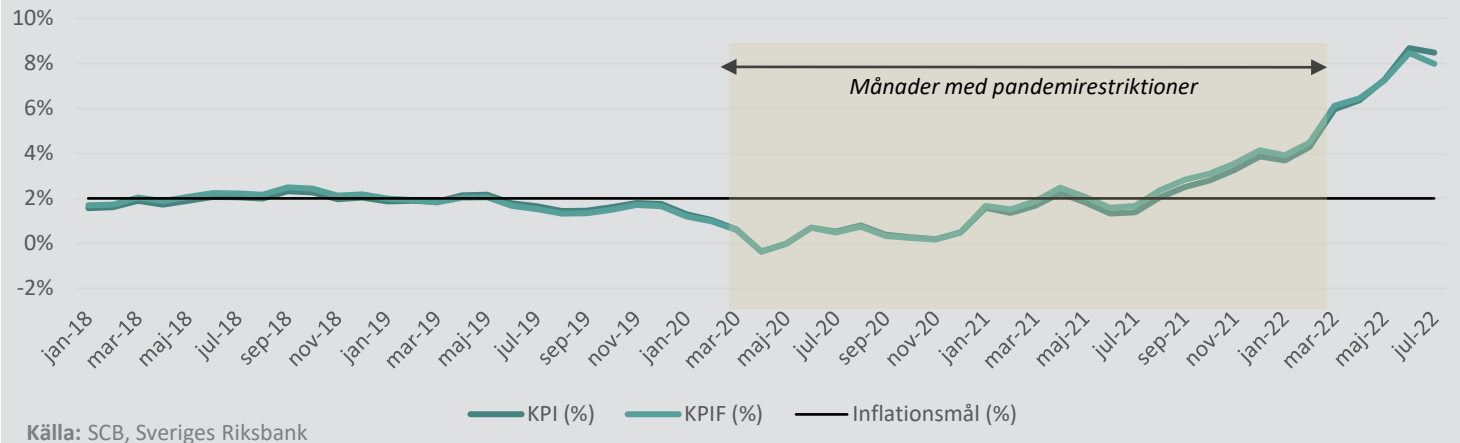

DIAGRAM 30. KPIF OCH KPIF ÅRSTAKT 2018-2022

Inflation och inflationsmål i %

*Icke-finansiella företag inkluderar även offentlig sektor.

Förändring i utvecklingen av hushållens sparande

DIAGRAM 31. FÖRÄNDRING I HUSHÅLLENS SPARANDE, SKULDER OCH KONSUMTION
 Avser förändring i ställningsvärde vid utgående av kvartal, jämfört med samma kvartal föregående år*

Prenumerera för att låsa upp

Utvecklingen i omvärlden

Blickarna vända mot USA:s konjunkturläge

Avkyld ekonomi dämpar trycket i världslogistiken

DIAGRAM 33. PRISINDEX FÖR CONTAINERFRAKTER

USD per container (40 fot), genomsnitt för åtta av de mest trafikerade rutterna i världen

Prenumerera för att låsa upp

Chengdu stängdes ned.

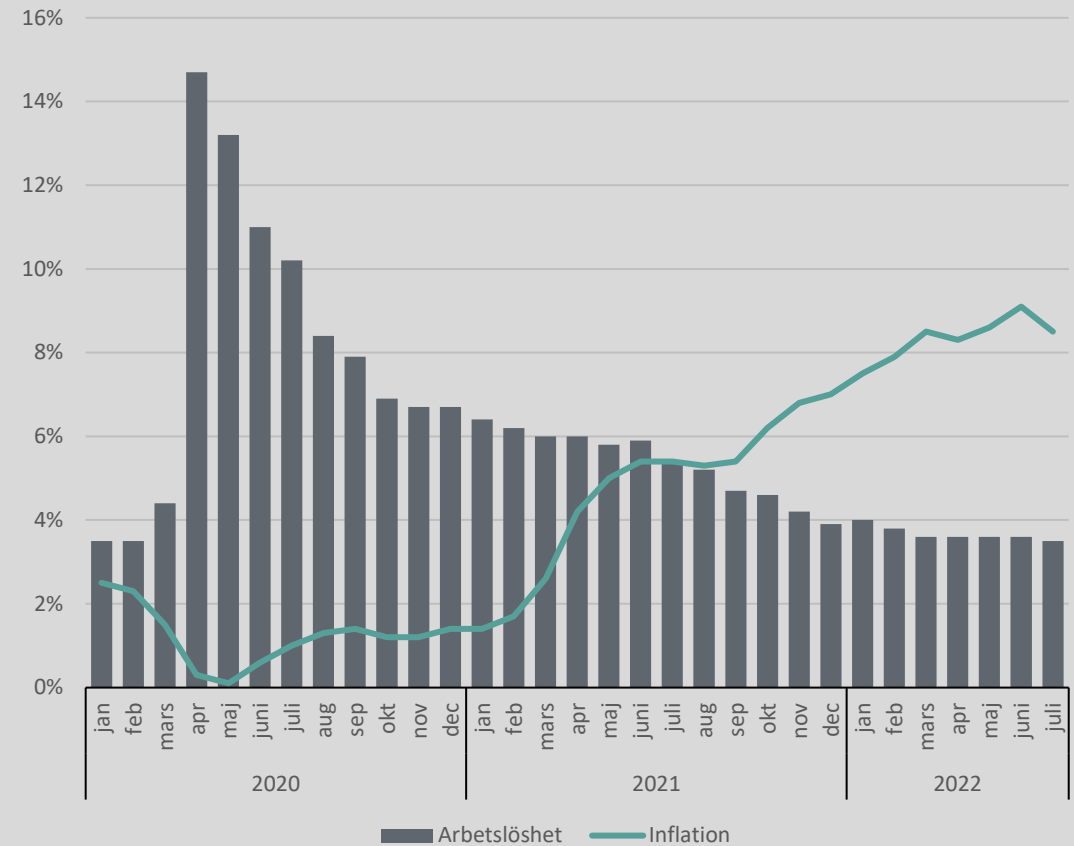
Kana, Drewry

USA – i recession eller inte?

- Många blickar är som alltid riktade mot USA, vars ekonomi brukar leda utvecklingen över konjunkturcykeln. **BNP-siffror från det stora landet i väst visade i augusti att ekonomin krympte något under det andra kvartalet**, precis som under det första. Två kvartal av successivt fallande BNP brukar inom ekonomin och finansvärlden benämnas som en "teknisk recession".
- Det pågår dock en debatt kring huruvida denna relativt snäva definition av begreppet "recession" är helt adekvat, inte minst mot bakgrund av att den amerikanska arbetsmarknaden går fortsatt starkt. Antalet vakanser är många och arbetslösheten ligger på endast 3,5 procent. **Enligt officiella data har arbetslöshetstalet inte legat lägre än så sedan 1969**, även om det skett vissa förändringar i mätmetoder över tid som sannolikt ger en lite väl fördelaktig bild av den nuvarande situationen. Nobelpristagaren Richard Thaler tillhör en av dem som utifrån arbetsmarknadssituationen argumenterat för att ekonomin inte befinner sig i recession. Thaler utgör en av frontfigurerna inom den så kallade beteendekonomin som fört in insikter om "begränsad rationalitet" i nationalekonomin från discipliner som psykologi, kognitionsforskning och sociologi.
- **Man bör dock komma ihåg att reallönerna faller snabbt i USA till följd av prisutvecklingen.** Detta ger i kombination med att arbetsmarknadsregleringen på många sätt är mindre rigid i USA än i Europa en högre kapacitet vad gäller att absorbera arbetskraft på relativt kort tid. Dessutom har en del pandemirelaterade stöd, såsom utvidgad arbetslöshetsersättning och direktutbetalningar till hushåll, fasats ut. Snabbt stigande levnadskostnader gör många arbetssökande är beredda att ta även suboptimala jobb, exempelvis deltidsjobb.

DIAGRAM 34. ARBETSLÖSHET OCH INFLATION I USA 2020–2022

Jämfört med samma månad föregående år

Källa: Federal Reserve Bank of St. Louis, United States Department of Labor

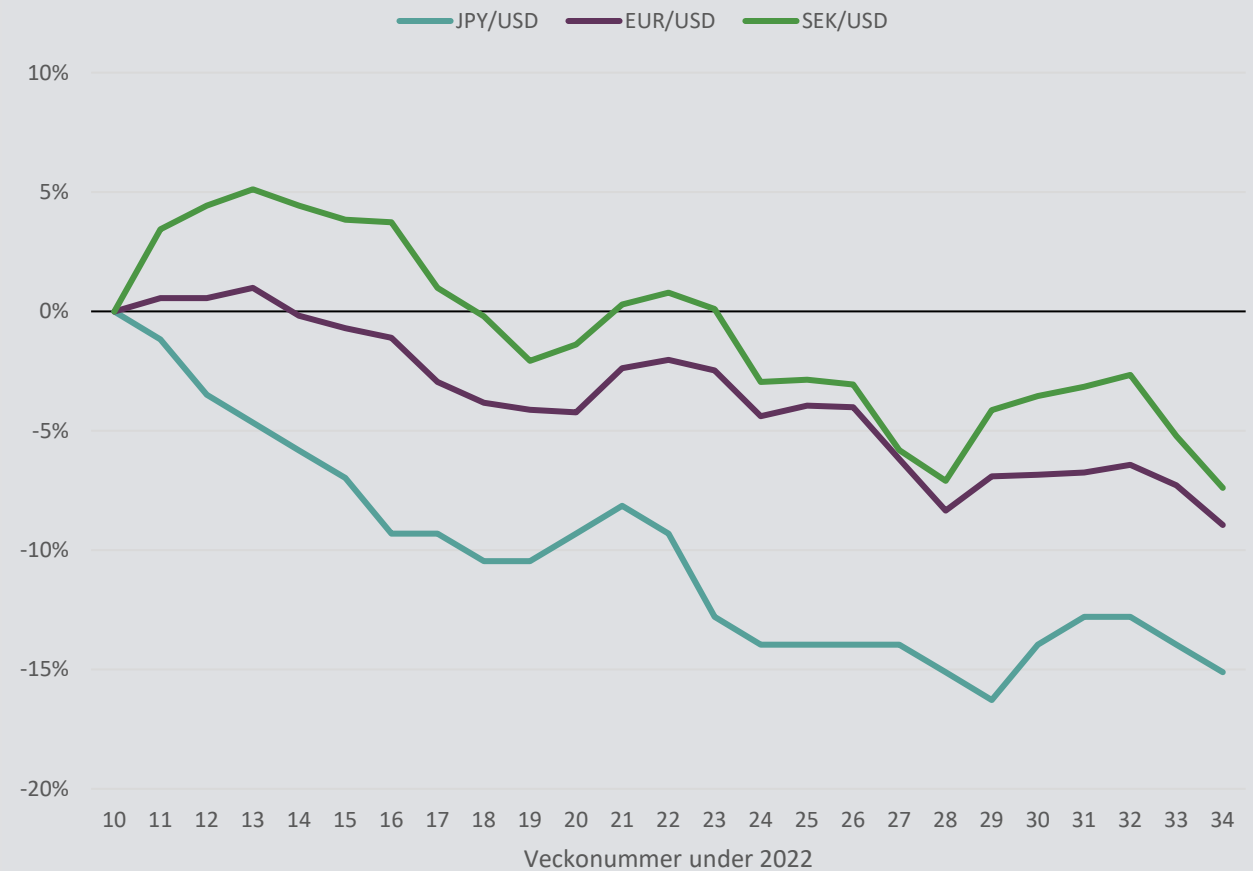
Japan – mot vägs ände?

- Japan har ofta omnämnts som ett förbryllande exempel på en ekonomi med låg tillväxt och nästan ingen inflation på 30 år, trots enorma stimulanser. Medan överhettningen i ekonomin har lett till att de flesta centralbanker – under Federal Reserve i USA i spetsen – stramar åt, höjer räntor och drar ner på tillgångsköp bedriver Bank of Japan fortsatta experiment med en extremt ”duvaktig” politik. Räntorna hålls nere till ett minimum och banken nettoköper stora mängder tillgångar.
- Skillnaderna i förhållningssätt mellan centralbankerna avspeglas i utvecklingen på valutamarknaden, något som bland annat pressar detaljhandlare som ofta har inköpskostnader i USD men försäljning i andra valutor. Den svenska kronan har tappat 7 procent och euron 9 procent mot dollarn sedan den första räntehöjningen från Federal Reserve tidigt i våras. Den japanska yenen har emellertid tappat 15 procent och befinner sig i skrivande stund på sin lägsta nivå mot dollarn sedan 1998.
- Den oortodoxa hållningen i Japan bottnar delvis i policymakarnas starka övertygelse om att det nuvarande inflationstrycket är temporärt. Den jättelika statsskulden på mer än 250 procent av BNP spelar dock också en stor roll. Den japanska staten skulle ha mycket svårt att klara av sina räntebetalningar vid ett högre ränteläge och Bank of Japan försöker uttryckligen hålla räntan på den 10-åriga statsobligationen under 0,25 procent. **Ju längre den högre inflationen varar desto svårare blir det att behålla denna taktik, eftersom realräntan blir alltmer negativ.**

hui.

DIAGRAM 35. EFFEKTEN AV JAPANS ULTRALÄTTA PENNINGPOLITIK

Valutakursutveckling gentemot dollarn sedan den första räntehöjningen i USA i mars 2022

Källa: Riksbanken

hui.

Kontakt

Joakim Wirén

+Tel: 0701 47 66 56

joakim.wiren@hui.se